

PRINÁŠAME INŠPIRUJÚCE PRÍKLADY, KTORÉ PREDSTAVUJÚ UNIKÁTNE PRÍRODNÉ, KULTÚRNE, HISTORICKÉ, TRADIČNÉ A RELIGIÓZNE HODNOTY, KTORÉ SÚ V SYMBIÓZE S UDRŽATEĽNÝM A ZODPOVEDNÝM CESTOVNÝM RUCHOM, S HODNOTAMI PRÍRODNÉHO BOHATSTVA A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA A S ROZVOJOVÝMI AKTIVITAMI.

Akratoterma a Čajka v oblakoch

Prvá písomná zmienka o bojnických termálnych prameňoch sa zachovala v listine kráľa Kolomana z r. 1113, ktorá je uložená v Diecéznom múzeu Nitrianskeho biskupstva v Nitre. Termálne pramene v Bojniciach sa v tejto listine spomínajú ako *fons fervidus* – horúce žriedlo. Už v tejto dobe sa pramene používali na liečenie.

Kúpele v Bojniciach súvisia s Bojnickým zámkom, resp. s jeho majiteľom Alexom Thurzom z Betlanoviec, ktorý ako prvý začal budovať kúpele v prvej polovici 16. storočia. Juraj Wernher ich opisuje ako „vodné nádrže s rozličnou teplotou vody“. Po prestavbe kúpeľov Pavlom Pállfym sa v správe z r. 1671 uvádza, že „v bojnických kúpeľoch je päť bazénov pod spoločnou strechou. Najlepší kúpeľ je vybudovaný z kameňa, ostatné bazény sú z dreva, ale tiež sú vkusné a čisté.“

Na prelome 19. a 20. storočia uskutočnil posledný hradný pán, gróf Ján Pállfy, rekonštrukciu Bojnického zámku a zároveň aj kúpeľov. Novodobý rozvoj kúpeľov začal v 30. rokoch 20. storočia, kedy bol majiteľom kúpeľov Ján Baťa. Štatút kúpeľného miesta získali Bojnice 17. júna 1959. Odvtedy kúpeľnú starostlivosť poskytujú nielen domácim pacientom, ale aj zahraničným.

Kúpele Bojnice majú prírodnú, liečivú, hydrogén-uhličitanovo-síranovú, vápnikovo-horčíkovú hypotonickú vodu s teplotou od 28 °C do 52 °C, ktorá vyviera z deviatich prameňov s výdatnosťou 40 l/s z hĺbok 1 200 až 1 500 m. Ide o **akratotermu**, teda termálnu vodu s teplotou nad 20 °C. Táto voda zlepšuje látkovú výmenu a imunologické reakcie v bunkách, funkčnosť tkanív, ich zásobovanie kyslíkom a tým celkový stav organizmu. Balneoterapia je zameraná na vegetatívny nervový systém, predovšetkým na jeho parasympatickú¹ časť nervového systému (parasympatikus). Liečia sa tu pacienti s chorobami pohybovej, nervovej, močovej sústavy, s chorobami z povolania, ženskými, onkologickými chorobami a s postcovidovým syndrómom.

¹ Parasympatikus možno označiť ako „nerv pokoja“, keďže slúži metabolizmu, regenerácii a tvorbe telových rezerv. Stará sa o pokoj, oddych a šetrenie sa. Vegetatívny systém ovláda bez vplyvu vedomia väčšinu vnútorných orgánov a krvný obeh.

Obr. 1 Liečebný dom Lysec

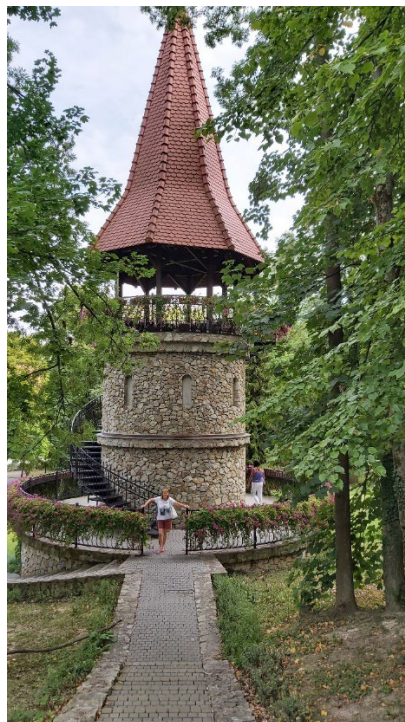
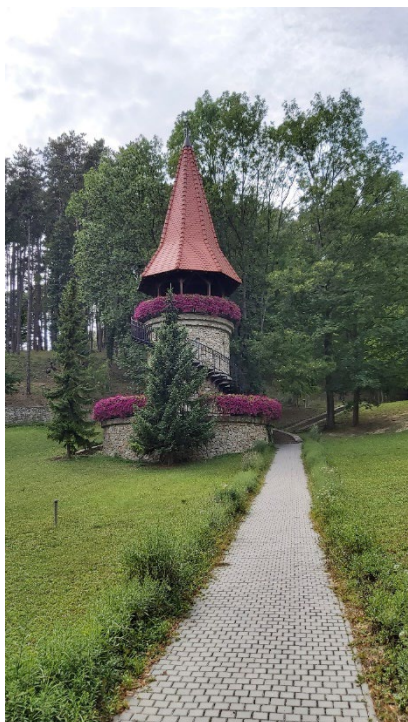

Pre pacientov a návštevníkov kúpeľov Bojnice je k dispozícii niekoľko liečebných domov: Lysec (Obr. 1), Mier, Bôrina (bývalý LD Baník), Lux, Slávia, Gabriela, Tríbeč, Zobor, Klak, Leknín, Veľčický dom, Kúpeľný mlyn.

Zdroj: O. Slobodníková

Z hľadiska architektúry majú novopostavené a rekonštruované liečebné domy, pramene, vyhladky, reštaurácie a ďalšie architektonické zaujímavosti v areáli Kúpeľov Bojnice typickú vežičku (Obr. 2, 3). Tiež sú ozdobené rôznofarebnými muškátmi, surfíniami a inými ťahavými kvetmi. Vežičky sú podobné tým na Bojnickom zámku.

Obr. 2 Vežička – architektonicky a esteticky príťažlivé miesto

Zdroj: O. Slobodníková

Obr. 3 Kvetinami ozdobenú vežičku má aj reštaurácia (v strede) a vyhliadka pri jazere (vľavo)

Zdroj: O. Slobodníková

Kúpele Bojnice sa podieľajú na rozvoji cestovného ruchu a na skvalitňovaní zážitkov návštevníkov nielen prostredníctvom balneoterapie, liečebnej rehabilitácie, služieb kúpeľného cestovného ruchu a vytváraním príjemného estetického prostredia, ale aj investíciami do ďalšieho rozvoja turizmu. Manažment kúpeľov s ďalšími partnermi investoval do výstavby a prevádzky vyhliadkovej veže **Čajka v oblakoch** (Obr. 4), ktorá sa nachádza len 10 min. jazdy autom od kúpeľov. Vyhliadková veža je situovaná v peknom borovicovom lese nad bojnickou kalváriou.

Obr. 4 Vyhliadková veža Čajka v oblakoch

Zdroj: O. Slobodníková

Táto vyhládka tvarom pripomína letiacu čajku, preto názov *Čajka*. Oceľová konštrukcia je v nadmorskej výške 415 m n. m., na úpätí Malej Magury. Veža má výšku 30 m, tri hlavné nosné piliere a na najvyššie poschodie vedie široký drevený chodník, dlhý 550 m. Na Čajku je možný vstup aj pre vozíčkarov a rodičov s kočíkmi, stačí len špirálovito stúpať.

Zábradlie chodníka je z dreva a je chránené kovovým pletivom. Vrcholová vyhládková plošina je vysunutá a sú z nej krásne výhľady. Pre tých odvážnych je možné poprechádzať sa po sieti z lán v strede veže, v tzv. oku veže. Z vysunutej plošiny sú nádherné výhľady na Bojnice, Prievidzu, okolité dedinky, dokonca vidieť aj vrch Kľak, pohorie Vtáčnik, Kremnické vrchy, Žiar, Trábeč a Hornonitriansku kotlinu. Dole z vyhládky sa dá ísť znova pešo, alebo sa spustiť v tobogane, ktorý má 70 metrov. Spúšťajú sa hlavne deti.

Pre najmenšie deti sú pri veži umiestnené preliezky, trampolíny, hojdačky, drevený hrad s toboganom, zmrzlinový Šmolko stánok, originálne farebné Šmolko domčeky, napr. v tvare červeno-žltého, hnedo-bieleho a hnedo-žltého hríba (Obr. 5). Do domčekov sa dá vstúpiť, oddýchnuť si na mini stoličkách alebo si posedieť v tieni domčekov. Pre dospelých je k dispozícii kaviarnička, bufet, lavičky, Tarzania – lanová dráha pre deti i dospelých, 3D bludisko, či lezecká stena. V zastrešenom prírodnom amfiteátri sa premietajú rozprávky a organizujú sa vystúpenia pre deti.

Obr. 5 Mini domčeky pre najmenších v areáli vyhládkovej veže Čajka v oblakoch

Zdroj: O. Slobodníková

Zdroj: O. Slobodníková

Počas hlavnej turistickej sezóny premáva z parkoviska nad kúpaliskom Čajka vláčik Kúpeľný express až k vyhládkovej veži s medzizastávkou v dinoparku *DINONO Bojnice*, ktorý je najväčším dinoparkom na Slovensku. V prírodnom areáli je inštalovaných okolo 50 dinosaurov rôznych veľkostí.

Na vyhládkovú vežu Čajka v oblakoch sa dá dostať tiež pešo priamo z Kúpeľov Bojnice, a to po žltej turistickej značke, ktorá vedie po asfaltovej cestičke do kopca, cez lesík a popri kalvárii. Cesta hore trvá približne 45 minút.

Zaujímavosti z pohľadu udržateľného cestovného ruchu:

- ♣ Prírodná liečivá voda a priaznivé klimatické podmienky v Kúpeľoch Bojnice sú kľúčové prírodné faktory, ktoré priaznivo vplyvajú na ľudský organizmus, na jeho fyziologické a biologické funkcie. Spája sa tu prírodné bohatstvo a kúpeľníctvo.
- ♣ Spojenie liečivej vody, priaznivých klimatických podmienok, fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie pomáha k obnove, zlepšeniu telesných, duševných, sociálnych funkcií, pracovných zručností, schopností pacienta a na urýchlenie jeho integrácie do domáceho prostredia a pracovného zaradenia, čím sa naplňa sociálny aspekt udržateľného cestovného ruchu.
- ♣ Kúpele Bojnice, ako poskytovatelia služieb liečebného zdravotníctva, venujú pozornosť nielen seniorom, ale aj ekonomicky aktívnym obyvateľom, obyvateľom stredného veku a postcovidovým pacientom, vzhľadom na ich potreby, preferencie a kúpyschopnosť. Tieto činitele (ekonomicky aktívne obyvateľstvo, kúpyschopnosť, potreby a preferencie), ako aj vytváranie pracovných miest priamo v Kúpeľoch Bojnice, sa podieľajú na ekonomickom, rozvojovom a sociálnom aspekte udržateľného cestovného ruchu.
- ♣ Do kúpeľov sa už nechodí iba kvôli liečbe, ale návštevníci ich využívajú aj ako formu relaxu a na doplnenie fyzických a psychických síl. Pri pobyte sa nelieči len telo, ale sa harmonizujú všetky zmysly. Blahodarný účinok prírodných minerálnych vôd účinne vplyva na celkový stav človeka.
- ♣ Estetické prostredie vytvára udržiavaný kúpeľný park, vysadené pestrofarebné kvety, zeleň, stromy, jazierka, pramene, ako aj renovované liečebné domy, ktoré pôsobia vkusne, podobne aj lavičky, chodníky či sochy. Zachovávaním takejto infraštruktúry sa aktéri tiež podieľajú na kultúrnej a environmentálnej udržateľnosti.
- ♣ Na vyhliadkovú vežu *Čajka v oblakoch* sa môžu dostať aj imobilní návštevníci na invalidných vozíkoch, ako aj rodiny s detskými kočíkmi, čím je zabezpečená dostupnosť pre ľudí so zdravotným postihnutím a inkluzívnosť (poskytnutie rovnakého prístupu k príležitostiam a zdrojom pre ľudí, ktorí by inak mohli byť vylúčení alebo marginalizovaní).

Podľa Protokolu o udržateľnom cestovnom ruchu k Rámcovému dohovoru o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (2003) udržateľný cestovný ruch zabezpečuje udržateľné využívanie environmentálnych zdrojov, predchádza vzniku hrozieb pre biologickú a krajinnú diverzitu, od ktorej je vnútorne závislý, a minimalizuje nepriaznivé environmentálne, ekologické, kultúrne a sociálne vplyvy; poskytuje príležitosť pre vzdelávanie zvyšujúce poznanie a rešpektovanie prírodných ekosystémov a biologických zdrojov; rešpektuje sociálno-kultúrnu autentickosť hostiteľských komunít, pričom zachováva nimi vytvorené a živé kultúrne dedičstvo a tradičné hodnoty, prispieva k pochopeniu a tolerancii medzi kultúrami, prispieva k zabezpečeniu životaschopných, dlhodobých ekonomických činností, poskytuje sociálno-ekonomické výhody všetkým zainteresovaným, ktoré sú spravodlivo rozdelené vrátane stabilných pracovných a zárobkových príležitostí a sociálnych služieb pre hostiteľské komunity, čím prispieva k zmierňovaniu chudoby.

- Názov:** Akratoterma a Čajka v oblakoch
- Autorka:** © RNDr. Mgr. Oľga Slobodníková, PhD. (SAŽP)
- Gestori:** Ministerstvo životného prostredia SR
sekcia ochrany prírody a krajiny
sekcia zahraničných vzťahov a environmentálnej politiky
- Jazyková korektúra:** Mgr. Alena Kostúriková (SAŽP)
- Grafika:** Stanislav Hupian (SAŽP)
- Vydavateľ:** Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
a Slovenská agentúra životného prostredia
- Rok vydania:** 2022